

Att hantera klimatförändringarnas påverkan på samhällsviktig verksamhet

Vad är samhällsviktig verksamhet?

Samhällsviktig verksamhet definieras av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) som en verksamhet som uppfyller minst ett av följande villkor:

- Ett bortfall av eller en svår störning i verksamheten kan ensamt eller tillsammans med motsvarande händelser i andra verksamheter på kort tid leda till att en allvarlig kris inträffar i samhället.
- Verksamheten är nödvändig eller mycket väsentlig för att en redan inträffad kris i samhället ska kunna hanteras så att skadeverkningarna blir så små som möjligt.

Med samhällsviktig verksamhet menas de verksamheter, anläggningar, noder, infrastrukturer och tjänster som upprätthåller den funktion som de ingår i och är verksamhet som är av avgörande betydelse för upprätthållandet av viktiga samhällsfunktioner.

Viktig samhällsfunktion är ett samlingsbegrepp för de verksamheter som upprätthåller en viss funktionalitet. Varje sådan funktion ingår i en eller flera samhällssektorer och upprätthålls av en eller flera samhällsviktiga verksamheter.

Exempel: Vattenverk X upprätthåller den viktiga samhällsfunktionen dricksvattenförsörjning som är en del av samhällssektorn kommunal teknisk försörjning.

Skydd av samhällsviktig verksamhet handlar om att säkerställa en förmåga att förebygga, hantera och återhämta sig från allvarliga störningar hos de verksamheter och funktioner som är av betydelse för befolkningens liv och hälsa, samhällets funktionalitet samt våra grundläggande värden. *Källa: MSB*

Hur kan samhällsviktig verksamhet påverkas av klimatförändringarna?

Det som hotar kan till exempel vara extrema väderhändelser eller naturolyckor i form av översvämningar eller orsakade av stigande havsnivåer och ökad nederbörd, stormar, värmeböljor, skogsbränder, skred, ras och erosion. Klimatförändringarna medför att extrema väderhändelser och naturolyckor kan inträffa oftare och med högre intensitet.

Illustration: MSB (modifiering av Länsstyrelsen: ringarna)

Det som hotar kan också vara globala konsekvenser av klimatförändringarna. Transnationella effekter (det som händer på andra håll i världen, men som påverkar globalt och därmed även kan påverka Sverige) kan påverka till exempel varuflöden. Klimatförändringarnas globala effekter kan därför behöva vara en aspekt att beakta vid genomförande av en beroendeanalys.

Detta gör det angeläget att ta med effekter av klimatförändringarna vid utformning och dimensionering av skydd av samhällsviktig verksamhet.

Identifiering av samhällsviktig verksamhet och beroenden

1	Välj samhällssektor
2	Välj viktig samhällsfunktion
3	Identifiera den samhällsviktiga verksamheten
4	Identifiera kritiska beroenden

Klimatperspektivet kommer in när den samhällsviktiga verksamheten är identifierad (steg 3 i tabellen).

Med utgångspunkt i identifierad samhällsviktig verksamhet finns det huvudsakligen två aspekter som är kopplade till klimatanpassning: lokalisering och kritiska beroenden.

Identifierad samhällsviktig verksamhet kan ur ett klimatperspektiv påverkas av:

Lokalisering	Kritiska beroenden
Frågeställningar: Finns risk för naturolyckor, vilka i så fall? Översvämning? Ras och skred? Skogsbrand?	Frågeställningar: Hur kan olika klimatrelaterade risker påverka verksamhetens kritiska beroenden? (Till exempel värmebölja, översvämning, ras och skred, skogsbrand eller transnationella klimateffekter?)
Verktyg exempel: GIS analys, översvämningsskartering, skyfalls-kartering, skredkartering Om ny verksamhet: ta hänsyn till risk för naturolyckor vid lokalisering Om befintlig verksamhet: Se över funktionalitet utifrån aspekter som till exempel utformning av byggnader och transportvägar till och från verksamheten.	Verktyg: • Beroendeanalys • Personal • Infrastruktur • Verksamhetsnära system • Kapital, varor och tjänster • Information • Övrigt

Översvämning vid Mölnbaldsån. Foto: Mikael Svensson

Exempel på tillämpning av kopplingen mellan samhällsviktig verksamhet och klimatrelaterade risker inom Västra Götalands län

Riskkartor enligt Förordning (SFS 2009:956) om översvämningsrisker

Genom arbetet med riskkartorna har en analys gjorts för några kategorier av samhällsviktig verksamhet gällande om de är lokaliserade inom område med risk för översvämning från vattendrag. Åtgärder i riskhanteringsplanerna handlar bland annat om att utvärdera sårbarheten hos samhällsviktig verksamhet vad gäller risken att påverkan uppstår vid översvämning.

Stigande vatten – en handbok för fysisk planering i översvämningshotade områden

Stigande vatten – en handbok för fysisk planering i översvämningshotade områden innehåller en planeringsmodell som utgör ett verktyg för att beakta översvämningsfrågorna i planarbetet. Den ger förslag på vilka underlag som behöver tas fram och visar möjliga åtgärder som kan förebygga riskerna. Detta innefattar bland annat att undvika lokalisering av samhällsviktig verksamhet i översvämningshotade områden. ■

Lästips

På [MSBs webbsidor](#) finns samlat information och vägledningar för arbete med samhällsviktig verksamhet.

På www.msb.se finns bland annat följande publikationer kopplat till samhällsviktig verksamhet och klimatanpassning:

- [Ett fungerande samhälle i en föränderlig värld – nationell strategi för skydd av samhällsviktig verksamhet](#)
- [Handlingsplan för skydd av samhällsviktig verksamhet](#)
- [Vägledning för samhällsviktig verksamhet: att identifiera samhällsviktig verksamhet och kritiska beroenden samt bedöma acceptabel avbrottsid](#)
- [Systematiskt arbete med skydd av samhällsviktig verksamhet](#)
- [Klimatförändringarnas konsekvenser för samhällsskydd och beredskap](#)
- [Värmens påverkan på samhället](#)
- [Värmeböljors påverkan på samhällets säkerhet](#)
- [Hur värme påverkar samhällsviktiga sektorer](#)
- [Hur värme påverkar tekniska system: möjliga konsekvenser av en värmebölja på elförsörjning och järnvägstransporter](#)
- [Värmens påverkan på samhället – så kan kommuner minska negativa konsekvenser](#)
- [Bilagor till rapporten "Värmens påverkan på samhället – så kan kommuner minska negativa konsekvenser"](#)
- [Skador och effekter av storm: en kunskapsöversikt](#)
- [Kartläggning av skyfalls påverkan på samhällsviktig verksamhet – Framtagande av metodik för utredning på kommunal nivå](#)

Information om klimatanpassning och klimatförändringar finns bland annat på följande webbsidor:

- [Klimatanpassningsportalen](#)
- [Regional klimatanalys för Västra Götalands län](#)
- [Länsstyrelsens webbsidor för klimatanpassning](#)
- [Översvämningsdirektivet på Länsstyrelsens webb](#)

Kontakt

Samhällsavdelningen
vastragotaland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/vastragotaland
010-224 40 00

Mer information

www.lansstyrelsen.se/vastragotaland